

İnsana ve aşka dokunan öyküler

'Dokundun Sen Bana' büyük bir ustanın, D.H. Lawrence'ın kaleminden çıkmış, her biri birer novella uzunluğunda, yani kısa sayılamayacak öykülerden oluşan etkileyici bir derleme. Edebi lezzet veren, gerçek bir okuma keyfi.

METİN CELÂL
metincelal@gmail.com

David Herbert Richards Lawrence **büyük bir usta.** 25 yıllık yazarlık hayatında 12 roman, 6 novella, 8 tiyatro oyunu, 11 şiir ve 9 eleştiri kitabı yayımlamış. 75 öyküsü var. **Biz onu 'Lady Chatterly'nin Âşığı', 'Oğullar ve Sevgililer', 'Gökkuşluğu' gibi klasikleşmiş romanlarıyla tanıyoruz.** Oysa D.H. Lawrence romanlarla birlikte yayımladığı **öykü kitaplarıyla da edebiyatta önemli bir yere sahip.** Kültleşmiş romanlarının yarattığı büyük etkiden dolayı olsa gerek öyküleri biraz gölgede kalmış. Usta çevirmen ve akademisyen Ünal Aytür **'Dokundun Sen Bana'** adıyla D.H. Lawrence'ın öykülerinden yaptığı seçmeyle bu önemli ölçüde kapatıyor.

Ünal Aytür kitabın kapsamlı önsözünde öyküleri seçerken kullandığı yöntemi ve bakış açısını anlatırken D.H. Lawrence'ın düşünce yapısını, hayata bakışını ve eserlerinin temelini oluşturan ana fikri de açıklıyor. **D.H. Lawrence'a göre Batı uygarlığı insanların içgüdülerini, bilinçaltı eğilim ve arzuları bastırıp köreltmis, onları 'yarı ölü' haline getirmiştir.** Sanayi devrimi insanı gerçek özünden uzaklaştırmıştır. Lawrence, böyle bir hayat tarzı ölümcüldür diye düşünür. Tek kurtuluş yolu insanların kendi öz benliklerine dönmeleridir. Lawrence, "Her erkek kendiliğinden kendisi olacak; her erkeğin kendisi, her kadının kendisi, herhangi bir eşitlik ya da eşitsizlik sorunu söz konusu olmayacak ve hiçbir erkek başka bir erkeğin veya başka bir kadının varlığını belirlemeye çalışmamalıdır" diye düşünür. İn-

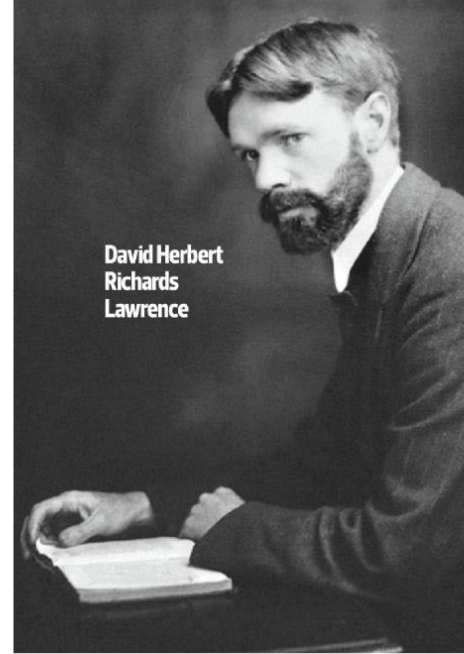
giliz halkını etkileyip değiştirmeye, özüne döndürmeye kararlı olan Lawrence onları duygusal sağlık ve canlılık, kendiliğindenlik, insan cinselliği ve içgüdüleriyle ilgili sorunlarla yüzleştirecek eserler verir.

KADINLAR DEV GIBİDİR

D.H. Lawrence'ın eserlerinde kadınlar güçlü ve bağımsız karakterlerdedir. Kadın karakterler çoğunlukla merkezdedir ve onların olabildiğince görünür olmalarını sağlar. Eserlerinde kadınlar toplum içinde var olmak için mücadele ederler. **"Doğaları gereği tüm kadınlar dev gibidir. Her şeyi aşacaklar ve kendi hayatlarına devam edecekler" diye yazar D.H. Lawrence.**

D.H. Lawrence yaşarken **sürekli sansürlenmiş,** eserleri yasaklanmış ve ülkesinden kaçıp sürgünde yaşamak zorunda kalmış bir yazar. Eserlerinin çoğunun kendi ülkesinde, İngiltere'de yayımlandığını görememiş. Kitaplarının yayımlanabilmesi, yasaklanmaması için büyük mücadeleler vermiş. Bu mücadeleler 'Lady Chatterly'nin Âşığı' romanının ilk metninin yayımlanmasında olduğu gibi ölümden sonra da sürmüştü. Yargılanmakla kalmamış, edebi eserleri her zaman içerdikleri görüşler nedeniyle tartışılmış ve akla gelen ve gelmeyen her kesimce sert bir şekilde eleştirilmiş. Kısaca kimseye yâr olamamış diyebiliriz.

D.H. Lawrence eserlerini görüşlerini yansıtmak amacıyla yazdığını söylese de didaktik eserler vermemiş. Zaten günümüze kalmasının nedeni de eserlerinin güçlü edebi niteliği. Eserlerinde tek amacının yaşamın gerçeklerini göstermek ol-

David Herbert
Richards
Lawrence

duğunu söylemiş.

D.H. Lawrence bir köy çocuğu. Kömür ocaklarının açılması nedeniyle kırsal özelliklerini yitiren bir köyde doğmuş. Babası 10 yaşında bir çocukken ocaklarda çalışmaya başlayan bir madenci. Annesi maddi zorluklar nedeniyle bir dantel fabrikasında çalışan eski bir öğretmen. Çocukluk ve ilk gençlik çağlarında yaşadıkları, gözlemedikleri eserlerine yansımış.

'Dokundun Sen Bana'da yer alan öykülerin çoğunun geçtiği yerlerin D.H. Lawrence'ın doğup büyüdüğü madenci köyü ve çevresi olduğunu belirtiyor Ünal Aytür. İnsan ilişkilerinin sert, sınıflararası çelişkinin ve uzaklığın belirgin olduğu bir toplum. Böyle bir toplumda erkeklerle kadınların birbirine yakınlaşması, diyalog kurması da kolay değil. Ahlak kuralla-

rının, toplumun bakış açısının, çevre ve sınıfsal farklılıkların kadın-erkek ilişkisini olumsuz etkilemesinin yanı sıra bir de savaş var; Birinci Dünya Savaşı. Erkekler sürekli savaşta ya da savaşın olumsuz etkilerini bedenlerinde ve ruhlarında taşıyarak evlerine dönüyorlar. Bu ortamda insanlar kendi bedenlerini ve karşı cinsi tanımaya çalışıyor, aşkı keşfediyor. Ama her zaman âşıklar kavuşamıyor, mutlu sonlar yaşanmıyor, ilişkiler, evlilikler hayal edildiği gibi yürümüyor.

D.H. Lawrence öykülerinde kadın-erkek ilişkilerinin her yönüne değinmiş, bu ilişkilerden yola çıkarak topluma bakmış, acı eleştiriler yöneltilmiş. O kadar güçlü ve etkileyici bir anlatımı var ki hiçbir zaman didaktik olmuyor, hayatı olduğu gibi yansıttığını düşünüyor, hayatta böyle şeyler olur diyorsunuz.

'Dokundun Sen Bana' büyük bir ustanın, D.H. Lawrence'ın kaleminden çıkmış, her biri birer novella uzunluğunda olan, yani kısa sayılamayacak öykülerden oluşan etkileyici bir derleme. Edebi lezzet veren, olayları yansıttığı kadar anlatımının akıcılığıyla da okuru kitaba bağlayan, okurken düşündürmeyi de ihmal etmeyen gerçek bir okuma keyfi. ■

DOKUNDUN SEN BANA

D.H. Lawrence
Yapı Kredi Yayınları, 2023
Çeviren: Ünal Aytür
472 sayfa.